

Володимир Удовиченко,
доктор економічних наук,
міський голова Славутича,
член Конгресу місцевих та регіональних влад Європи

Ефективна економічна політика місцевої влади. Формула успіху

Без сумніву, добробут і рівень життя українського народу залежить від рівня розвитку економічної сфери. Тому сьогодні передусім потрібна консолідація українського суспільства в сфері політики та соціальної психології навколо стрімкого економічного розвитку України, використання світового досвіду й створення моделі ефективної ринкової економіки.

Але як її побудувати? І як навколо цього консолідувати суспільство?

Які інститути слід задіяти задля потужної інфраструктури ринкової економіки?

По-перше, треба визнати факт, що ми перебуваємо в перехідному періоді, в хаосі думок, моделей, концепцій, права та справедливо не маємо статусу країни з ринковою економікою.

По суті, ми переходимо до нового етапу місцевого й регіонального розвитку – перенесення адміністративної реформи на регіональний, місцевий, рівень впровадження державної регіональної політики на таких засадах:

- децентралізації державного управління;
- деконцентрації владних повноважень;

- субсидіарності;
- партнерських відносин між місцевими органами виконавчої влади та місцевого самоврядування;
- міжсекторної співпраці місцевої влади з громадськими організаціями, представниками бізнесових кіл;
- проведення публічної, прозорої політики місцевого та регіонального розвитку.

Реалізуючи ці засади, до процесу місцевого самоврядування слід залучати громадян, населення, яке при цьому перетворюється з об'єкта на безпосереднього суб'єкта управління.

За результатами досліджень щодо визначення рейтингу соціально-економічного розвитку міст України, що їх провів державний аналітичний центр «Інститут реформ», місто Славу-

тич станом на 10 січня 2005 року займає 2-е місце, після Києва, серед 176 міст України обласного значення за рівнем соціально-економічного розвитку.

У ньому реалізована й результативно діє модель економічної політики на місцевому рівні, а саме:

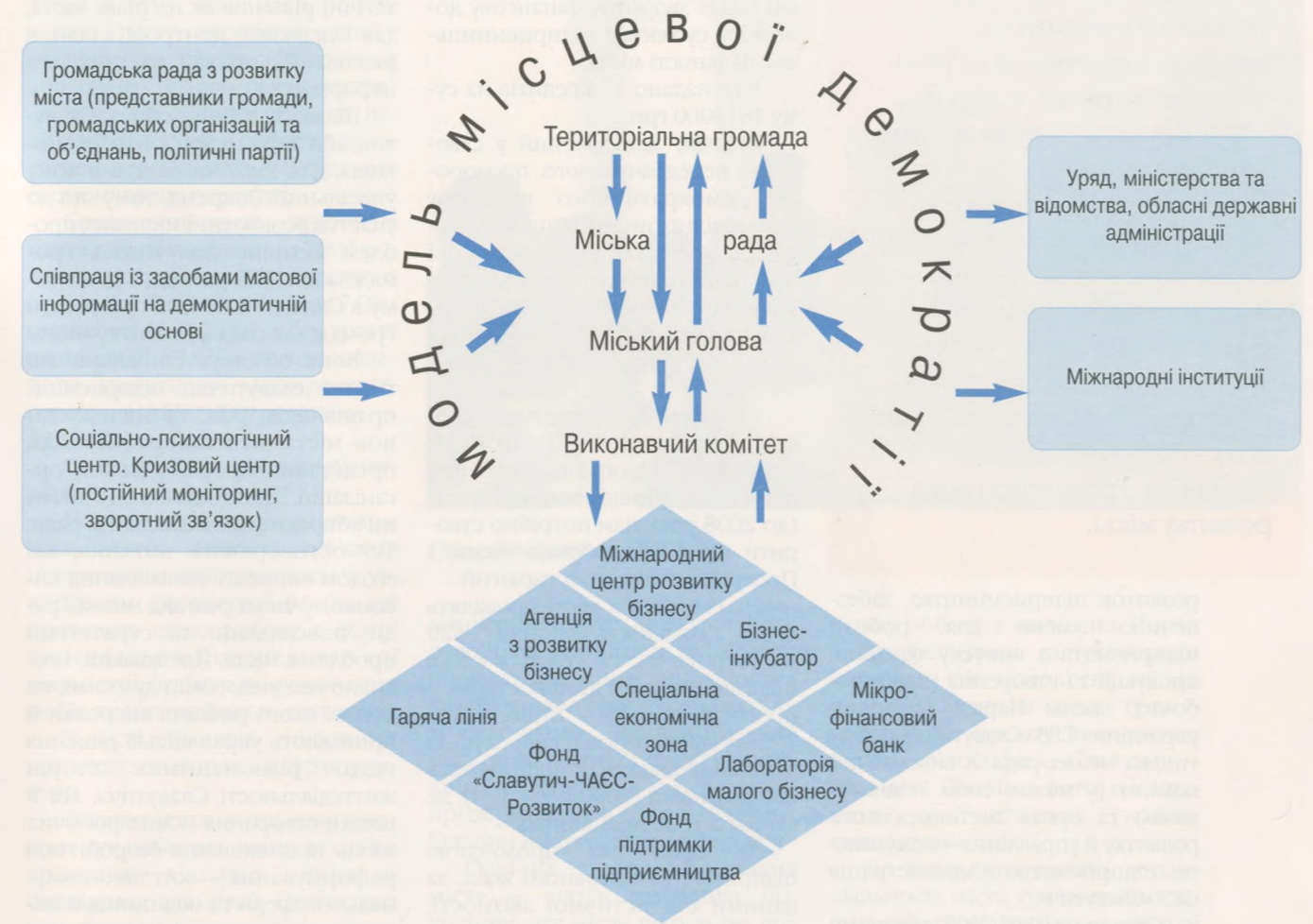
ВЛАДА - БІЗНЕС - ГРОМАДСЬКІСТЬ - ДОБРОБУТ КОЖНОГО.

Ця модель об'єднана спільними інтересами:

ВЛАДА зацікавлена в розв'язанні проблем зайнятості населення, створення сучасних робочих місць з гідною заробітною платою, надходжень до місцевого бюджету, тобто в соціальному розвитку.

Задля підтримки малого бізнесу працює міжнародний центр

Організаційно-економічний механізм соціального розвитку міста в умовах формування ринкових відносин та громадянського суспільства

розвитку бізнесу «Славутич – XXI століття». В ньому розмістилися:

- комунальне підприємство «Агенція з розвитку бізнесу» та його відокремлений підрозділ «Бізнес-інкубатор»;
- комунальне підприємство «Адміністрація спеціальної економічної зони Славутич»;
- фонд «Славутич – ЧАЕС – Розвиток»;
- кредитна спілка «Партнер»;
- фонд підтримки підприємства;
- фонд поворотної фінансової допомоги.

Їхня діяльність спрямована на розвиток підприємницьких структур, реалізацію інвестиційних проектів, реформування системи соціальних послуг.

Сьогодні Агенція з розвитку бізнесу є членом Національної мережі агентств регіонального роз-

витку й Української асоціації бізнес-інкубаторів та інноваційних центрів. Її працівники мають одну чи дві вищі освіти та пройшли стажування в США, Великій Британії, Німеччині, Польщі. Вони надають консультації, послуги з розроблення бізнес-планів та інвестиційних проектів, проводять тренінги, здійснюють оцінювання технічного стану будівель і мереж, майна та обладнання, беруть участь у розробленні стратегії розвитку міста.

У складі Агенції від 1999 року діє бізнес-інкубатор. Ця організація підтримує новостворені фірми в сфері малого та середнього бізнесу, проводить навчання фахівців з бізнесу, надає матеріально-технічну підтримку фірмам. В управлінні бізнес-інкубатора знаходяться дві будівлі загальною площею 1357 м². За чоти-

ри роки до бізнес-інкубатора звернулось 2060 клієнтів. До 2015 року в ньому планується створити 1800 робочих місць. На сьогодні його клієнтами є 36 компаній, в яких створено 382 робочих місця.

Допомога Агенції та бізнес-інкубатора в створенні й розвитку нових компаній на території міста сприяє збільшенню надходжень до міського бюджету. В липні 2002 року народилася міська громадська організація «Лабораторія малого бізнесу». Її діяльність спрямована на створення Центру сталого розвитку малих міст, бази стажувань для малого бізнесу.

Одним із досягнень у боротьбі за майбутнє Славутича є діяльність створеної 1999 року в адміністративних межах міста спеціальної економічної зони «Славутич». Це активізувало

ГРОМАДСЬКІСТЬ зацікавлена в можливості брати участь в управлінні, впливати на стратегічні рішення як на рівні міста, так і держави, контролю владі, в реалізації права доступу до інформації. Шлях, що його обрав Славутич, аби вийти з кризового становища, для України багато в чому унікальний. Зокрема, тому що до участі в розв'язанні місцевих проблем активно долучилась громадськість. Наприклад, 8 років тому в Славутичі почала працювати Громадська рада з розвитку міста.

розвиток підприємництва, забезпечило умови для роботи підприємств з випуску товарної продукції та створення нових робочих місць. Наразі органами управління СЕЗ «Славутич» є Славутичська міська рада, її виконавчий комітет (у межах своїх повноважень) та орган господарського розвитку й управління – комунальне підприємство «Адміністрація СЕЗ «Славутич».

Станом на 01.03.2005 суб'єктами СЕЗ «Славутич» є 23 підприємства з 26 інвестиційними проектами загальною кошторисною вартістю 81815,38 тис. дол. США, реалізація проектів передбачає створення 1242 нових робочих місць.

Спеціальна економічна зона «Славутич» стала дійовим механізмом для залучення інвестицій і створення нових підприємств, що дало змогу Славутичу досягти найкращого показника по Україні щодо надходження інвестицій на душу населення (1240 доларів).

Від початку реалізації інвестиційних проектів на територію СЕЗ «Славутич» залучено інвестицій на суму 29971,13 тис. дол. США, завезено й змонтовано обладнання та устаткування на суму понад 58494,32 тис. грн., закуплено сировини та матеріалів для забезпечення виробництва на суму 64934,04 тис. грн., а також створено 643 нових робочих місць.

Міський благодійний фонд «Славутич – ЧАЕС – Розвиток» діє від 1998 р. На конкурсних засадах він надає зворотну фінансову допомогу суб'єктам підприємницької діяльності міста.

Вже надано 17 кредитів на суму 1613000 грн.

БІЗНЕС зацікавлений у створенні передбачуваного, прозорого, демократичного простору взаємовідносин з можливою участю в реалізації економічної політики, реалізації своїх можливостей, лояльному ставленні населення до бізнесу, досягнення психологічного комфорту в цьому сенсі.

У Славутичі зростає перше покоління бізнесменів. Тут діють дві програми – Програма створення компенсаційних робочих місць (до 2008 року нам потрібно створити ще 3700 робочих місць) і Програма соціальних гарантій.

На сьогодні в місті провадять свою діяльність понад 320 підприємств – суб'єктів підприємницької діяльності (59 – промислових; 35 – будівельних; 178 – у сфері торгівлі та послуг). Із загальної кількості підприємств 288 є малими (2000 рік – 174), де зайнято 1800 працівників.

За 2004 рік промислові підприємства основного кола, за даними статистичної звітності, виробили продукції та надали послуг на суму 35600,9 тис. грн., що на 36,9% більше, ніж торік.

Поступово Славутич опанує нові інформаційні технології, які стануть вирішальними для розвитку міста. Тут створюється багатогалузева система виробництва товарів і послуг. Уже працює чимало нових суб'єктів економічної діяльності. Серед них – «Відродження Полісся», «Кронпак», «Єврофлекс», «Гобелен», підприємство атомної енергетики «Атомремонтсервіс» (750 працівників), яке перебуває на шляху динамічного розвитку й використовує нові технології в ремонті атомних станцій; діє автопарк, деревообробне та швейне підприємства, розгорнуто виробництво канцелярських товарів. Головне – не просто робочі місця, а впевненість кожного жителя Славутича, що місто після закриття ЧАЕС живе й розвивається.

ГРОМАДСЬКІСТЬ зацікавлена в можливості брати участь в управлінні, впливати на стратегічні рішення як на рівні міста, так і держави, контролю владі, в реалізації права доступу до інформації.

Шлях, що його обрав Славутич, аби вийти з кризового становища, для України багато в чому унікальний. Зокрема, тому що до участі в розв'язанні місцевих проблем активно долучилась громадськість. Наприклад, 8 років тому в Славутичі почала працювати Громадська рада з розвитку міста.

Вона об'єднує соціальні активних славутичан: підприємців, працівників ЧАЕС та інших установ міста, пенсіонерів, молодь, представників громадських організацій. Щопонеділка о 18-й вони збираються на засідання ради. Тут обговорюють питання, які згодом виносять на засідання виконкому чи на розгляд міської ради, повсякденні та стратегічні проблеми міста. Йде жвавий, і головне вільний, обмін думками, на основі якого роблять висновки й приймають управлінські рішення щодо різноманітних сторін життєдіяльності Славутича. Це й шляхи створення нових робочих місць та зменшення безробіття, і реформування житлово-комунальної сфери та медицини, й питання ремонту житла, і проблеми поліпшення якості товарів та послуг. Будь-який славутичанин має право прийти на засідання Громадської ради зі своєю ідеєю, пропозицією, проектом. Обговорюють на засіданнях і програми, що їх розроблюють органи місцевого самоврядування. Власне, в Славутичі вдалося створити унікальну модель двостороннього зв'язку між владою та громадою. Чимало з ухвалених Громадською радою проектів успішно втілюють.

Підсумовуючи вищевикладене, можна стверджувати, що інноваційна діяльність Громадської ради з розвитку міста Славутича є однією із вдалих форм удосконалення організації управління містом, залучення громадської ініціативи до реалізації подальшого розвитку економіки міста через її реструктуризацію, розширення виробництва, сфери послуг, створення нових робочих місць і в

кінцевому результаті – зростання добробуту міської громади.

ДОБРОБУТ КОЖНОГО полягає в тому, щоб мати робочі місця, гідну заробітну плату, підвищувати рівень задоволення соціальних потреб, рівень життя.

Інтереси збігаються, а це необхідно й достатня робота для досягнення результатів у соціально-економічному розвитку.

Середньомісячна заробітна плата в місті порівняно з 2003 роком (в розрахунку на 1 штатного працівника) збільшилась на 7,0% і становить 1195,2 грн.; а без урахування ДСП «ЧАЕС» та відособленого підрозділу «Атомремонтсервіс» НАЕК «Енергоатом» – 520,7 грн.

Сьогодні Славутич став конкурентним містом.

Порівняно з минулим роком збільшилась кількість суб'єктів підприємницької діяльності з утворенням юридичної особи, які провадять свою роботу в сфері торговельно-посередницької діяльності, будівельно-ремонтних робіт, транспортних послуг тощо.

У місті створено унікальний комплекс соціальної інфраструктури.

Знакова деталь: у тих, кому довелося тут побувати, виникає стійке враження: Славутич будували спеціально для дітей. Статистика констатує: на 25 тис. жителів – 8 тис. дітей і підлітків. Середній вік славутичанин – 30 років. Щороку тут народжується понад 200 дітей. З розрахунку на 1000 жителів показник природного приросту населення в м. Славутичі в 2004 році склав 2,75. Дошкільна система налічує шість дитячих садків. Юні славутичани виховуються в атмосфері любові до української мови, національної культури, в кожному закладі є групи народознавства, музичні й спортивні зали, а то й басейн з кабінетом лікувальної фізкультури. У місті впроваджується програма ЮНІСЕФ «Славутич – територія, дружна для дитини».

Осередком культурного життя є дитяча Школа мистецтв. На п'яти відділеннях тут навчається близько 800 дітей. В місті чотири загальноосвітні школи, Центр захисту дітей, Палац дитячої творчості, Бібліотечно-інфор-

Громадські слухання.

маційний центр, фізкультурно-оздоровчі комплекси загальною площею три з половиною тисячі квадратних метрів, юнацька спортивна школа, загальноміський стадіон, яхт-клуб... Серед тутешніх юних спортсменів є переможці, призери кубків світу, Європи, України в багатьох видах спорту.

Одвічна проблема «малих міст» – відтік молодого покоління, яке після школи їде шукати своєї долі до мегаполісів. У Славутичі це питання вирішено. Навчальний центр у складі філії Чернігівського державного інституту регіональної економіки та управління, Національного технічного університету ім. Шевченка запрошує молодих славутичан ставати своїми слухачами, а потім впевнено йти в самостійне життя. Міжнародний центр розвитку бізнесу «Славутич – XXI століття», місцевий бізнес-інкубатор стануть у нагоді сьогоднішнім студентам у майбутньому. І це при тому, що в їхніх батьків-атомників, які не хочуть змінювати фах та йти у «вільне бізнесове плавання», також є перспектива реалізувати свої знання.

У своїй повсякденній роботі міська влада покладається на сис-

темну роботу з молоддю. Поряд з професійним депутатським корпусом діє молодіжна міська рада. Славутичська міська громада сповідує просту й водночас високу філософію: «Славутич – наш дім! Зробимо його найкращим, найчистішим, найзатишнішим!»

До владнання питань життєдіяльності міста тут постійно залучають громадськість і наукові установи. Отже, створено ефективну модель місцевої демократії. Муніципальні збори та слухання, засідання Громадської ради з розвитку міста, прями телеэфіри з представниками міської влади, керівниками підприємств, ділові ігри, залучення найширшого кола соціально активної частини населення – форм спілкування в системі «влада – громадянин» впроваджено чимало.

Міста – це міні-держави з усіма атрибутами життєдіяльності, та й держави виникали в далеку давнину саме через об'єднання міст. Не можу й не стверджувати, що ця модель ідеальна, але вона оптимальна, хоча б тому, що створює рівні можливості для дітей, юного покоління максимально реалізувати свій людський потенціал (ресурс) і стати особистістю.